

Nr 284.

Av herr **Sköld m. fl.**, *angående verkställande hösten 1930 av en svinräkning.*

I fråga om alla varor, vilkas prisbildning påverkas av den fria konkurrensen, växlar prisnivån i allmänhet mellan perioder av högre och lägre priser. God efterfrågan med goda priser lockar till utökad produktion. Den stigande tillgången leder så småningom till övermättnad på marknaden, tillgången balanserar efterfrågan, ja, blir större. De höga priserna förbytas under denna process från höga i låga. De låga priserna i sin tur leda till återigen förminskad produktion med försvagad tillgång, och efter någon tid fyller tillgången icke efterfrågan och priserna bli höga igen.

De låga priserna innebära dåliga konjunkturer, ja, kris för producenten. Om han icke kan bedöma prisutvecklingen utan har sin produktion så ordnad, att den icke kan krympas samman, då bottenpriserna inträda, uppstå stora förluster. Och den, som icke har möjlighet att bedöma, när priserna nå toppen, och därför icke har förmåga att utöka produktionen, är ur stånd att utnyttja högkonjunkturen. Därför strävar man också inom det ekonomiska livet att få en sådan överblick över produktionens storlek vid varje tillfälle, att förhållandet mellan tillgång och efterfrågan kan bedömas och produktionen anpassas efter behovet. I samma mån, som man kan få produktionens storlek att motsvara det behov, den har att tillfredsställa, utjämnas prisfluktuationerna, skillnaden mellan hög- och lågkonjunktur utplånas och prisläget förblir stabilt.

Inom jordbrukets område framträder växlingarna mellan hög- och lågkonjunktur icke så klart och regelbundet i fråga om någon annan produkt som fläsk. Stigande priser leda här ständigt till en starkt utökad produktion, vilken till sist övermättar marknaden, varefter priset inträder och produktionen krympes samman på nytt. Sålunda rådde från och med hösten 1927 till sommaren 1928 en mycket utpräglad lågkonjunktur. Då det behöves en tidrymd av bortemot ett år för att kunna genomföra en mera betydande förändring av fläskproduktionens omfattning, är det icke underligt, att en stor mängd jordbrukare voro nödsakade att upprätthålla en så stor fläskproduktion under denna tid, att de drabbades av betydande förluster. Efter ovan angivna tid inträdde ånyo en starkt utpräglad högkonjunktur, icke minst beroende därpå, att lågkonjunkturen skrämte till en stark inskränkning i fläskproduktionen. Denna hög-

konjunktur är nu i utdöende och en period av låga priser i antågande. Jordbrukarna ana detta men äro i hög grad urständssatta att med större säkerhet bedöma utvecklingen.

Det är därför tydligt, att om det finnes något område, där producenterna borde försöka skaffa sig möjlighet att följa produktionsutvecklingen för att därigenom få möjlighet att bringa produktionens storlek i så nära överensstämmelse med behovet som möjligt för att få produktion och priser stabila, är det på fläskproduktionens. Men var och en förstår, att det är bra mycket lättare för ett fåtal stora industriföretag att medelst egna anordningar förskaffa sig överblick över marknad och produktion än vad det är för de fläskproducerande jordbrukarna, detta så mycket mera, som fläskmarknaden är i verklig mening en världsmarknad och produktionen äger rum i ett flertal länder. För att den nödiga överblicken här skall kunna skapas, är det nödvändigt, att det allmänna medelst sin förvaltningsapparat lämnar en hjälpande hand. Framför allt är det nödvändigt, att det genom ofta återupprepade räkningar av svinbeståndet göres möjligt att bedöma svinstockens utveckling. I ökningen resp. minskningen av framförallt modersuggornas men även av gödsvinens och smågrisarnas antal kan utläsas rätt goda besked om konjunkturutvecklingen.

Detta är erkänt i de flesta länder, där svinskötsel av någon betydelse förekommer, varför också årliga svinräkningar företagas. Men vårt land ligger här efter. Vår jordbruksstatistik har överhuvudtaget varit av rätt så dålig beskaffenhet. En förändring till det bättre härutinnan inträder väl, så snart de 1927 påbörjade jordbruksräkningarna börja att avsätta praktiska resultat. Men dessa jordbruksräkning insamlades materialet på hösten 1927, men resultatet, i vad här bruksräkning insamlades materialet på hösten 1927 men resultatet, i vad här gäller, offentliggjordes först mer än ett år därefter. Dessutom äga dessa jordbruksräkningar icke rum varje år. De svinräkningar vi behöva, måste genomföras i ett betydligt snabbare tempo. Att så också kan ske, visar erfarenheten från våra grannländer. I Tyskland har man en svinräkning den 1 december varje år. Men med hänsyn till behovet av ännu tätare uppgifter ha under 1929 utförts två extra svinräkningar, en den 1 juni och en den 2 september. De preliminära resultaten från sistnämnda svinräkning publicerades redan den 5 oktober, sålunda efter nätt och jämt en månad. I Danmark, där årliga jordbruksräkningar verkställas, insamlades uppgifter till en omfattande »areal- og kreaturtælling» den 15 juli 1929. Den 23 augusti publicerades de preliminära resultaten, i vad avsåg svinbeståndet, och den 7 oktober förelågo de definitiva uppgifterna för hela kreatursbeståndet. Vad nu anförts torde visa, att det mycket väl låter sig göra att verkställa dylika svinräkningar så, att resultaten bli tillgängliga inom sådan tid, att de kunna vara vägledande för ett bedömande av konjunkturutvecklingen.

Vad insamlandet av material beträffar, tillgick detta vid nyssnämnda danska jordbruksräkning så, att blanketter till ifyllande utsändes från statistiska departementet till alla kommunala råd. Blanketterna hade form av listor, där varje brukningsdel upptog en rad. Dessa listor ifylldes av det kommunala rådets med-

lemmar eller andra tillförlitliga personer efter hänvändelse till de enskilda jordbrukarna, varefter resultaten av räkningen inom varje kommun sammanräknades av det kommunala rådet före listornas insändande till statistiska departementet. Det är givet, att detta tillvägagångssätt pålade de kommunala myndigheterna mycket arbete. Men det är troligen genom denna decentralisation av arbetet, det blivit möjligt att så snabbt bringa resultaten till allmänhetens kännedom.

Det är trängande nödvändigt, att även här i landet vidtagas åtgärder för genomförande av åtminstone årliga svinräkningar, för att även det svenska svinbeståndets utveckling skall kunna följas och sålunda jordbrukarna givas möjlighet att bättre än vad nu är möjligt bedöma konjunkturutvecklingen. Givetvis kunna många av de skäl, som här anförts för årliga svinräkningar, även åberopas för en årlig räkning av hela kreatursbeståndet. Men då ingen annan animalisk produkt företer så fasta marknadsförhållanden som fläsket, torde möjligheterna att bedöma konjunkturerna icke heller vara så goda, varför behovet av en ständig översikt icke är lika trängande. Då det är att vänta, att jordbruksutredningen upptager hela denna fråga till ett allvarligt beprövande, ha vi ansett oss för närvarande kunna begränsa vår framställning till att allenast gälla svinräkningarna. Att vi icke anse, att det beträffande dessa går att avvakta utredningens arbete, beror därpå, att det dels är fullt klart, vilket praktiskt behov det här gäller att fylla, och dels därpå, att det med största sannolikhet kan förutsägas, att en omsvängning i konjunkturläget är förestående. Erfarenheterna för de sist förflutna tre åren giva så tydligt vid handen, att det varit till stor skada för det svenska jordbruket, att icke årliga svinräkningar redan införts. Något ytterligare dröjsmål är därför icke tillrådligt.

På grund av ovan angivna omständigheter anse vi det ej heller tillfyllest med att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning i ämnet. Enligt vårt förmenande bör en svinräkning verkställas redan instundande höst. Någon mera långvarig utredning torde icke behövas för sakens realiserande, då man har erfarenheter dels från 1927 års jordbruksräkning och dels från grannländerna att bygga på. Det synes oss därför möjligt, att riksdagen direkt kan hos Kungl. Maj:t hemställa om företagande efter nödig utredning av en svinräkning hösten 1930. Om formerna för en dylik räkning torde riksdagen icke behöva yttra sig, utom att det kanske borde uttalas, att med hänsyn till räkningens ringa omfattning och enkla natur det ej kan anses uteslutet, att materialinsamlingen liksom i Danmark uppdrages å de kommunala myndigheterna, här närmast kommunalnämnden. Ävenledes kunde måhända ifrågasättas, om ej Norrland borde för att förminska den erforderliga apparaten undantagas vid räkningen, då väl i denna del av landet någon mera betydande fläskproduktion för marknaden ännu icke förekommer.

Däremot torde riksdagen böra uttala vissa önskemål i övrigt beträffande svinräkningen. Sålunda böra uppgifterna vara insamlade så tidigt, att de kunna insändas till statistiska centralbyrån senast den 15 september. Detta datum bör

väljas för att få samma tidpunkt som för jordbruksräkningarna. Vidare bör förutsättas, att preliminära uppgifter offentliggöras senast den 1 november och definitiva senast den 15 december.

Vidkommande slutligen det belopp, som bör ställas till Kungl. Maj:ts förogande för här förordade svinräkning, är det givetvis för oss omöjligt att i detta avseende förebringa tillfredsställande utredning. Men om man utgår ifrån, att själva insamlandet av uppgifterna sker kostnadsfritt för statskassan, och vidare förutsätter, att bearbetningen endast omfattar uppdelning av svinbeståndet i fargaltar, modersuggor, gödsvin över tre månader och grisar under tre månader samt efter större mera enhetliga produktionsområden, synes ett belopp av 30,000 kronor kunna anses tillfyllest. På grund av kostnadsberäkningens osäkerhet torde dock anslaget bära givas förslagsanslags natur.

Det torde kunna förutsättas, att om riksdagen i överensstämmelse med vad här föreslagits beslutar om en svinräkning under 1930, Kungl. Maj:t skall i vederbörlig ordning förelägga riksdagen förslag till svinräkningar under därefter följande år.

Med stöd av vad sålunda anförts, hemställa vi,

att riksdagen ville *dels* hos Kungl. Maj:t anhålla om verkställande hösten 1930 av en svinräkning i överensstämmelse med i denna motion angivna riktlinjer, *dels ock* för detta ändamål anvisa ett extra förslagsanslag av kronor 30,000.

Stockholm den 21 januari 1930.

Per Edvin Sköld.

Axel Pehrsson.

Nils Månsson.

Johan Jönsson.

Sv. Bengtsson
i Norup.

Nestor Hammarlund.

N. Björk,
Tryde.

Anders Paulsen.

Janne Nilsson,
Hörby.